Any XI — Manacor 22 de janer de 1916 — N. 487

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: **una pesseta.**
Fora d'Espanya: **dues pessetes.**

ADMINISTRACIÓ:
St. Bernat, 5, Pral.-2.ª
CIUTAT DE MALLORCA
(Administrador: Juan Riutort.)

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a nes qui s'ho guany

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibrería d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eularia, 25.—Llibrería de N. Ernest Frau, Brossa.—Llibrería Amengual y Muntaner.

Quatre singlades

I

Republicans i socialistes espanyols en camieta.

Los hi ha posats certament an es uis de ses persones que tenen seny per veure ses coses, sa brillant retractació, que es diputat republicà D. Lluis Talavera ha feta davant el Bisbe de Madrit-Alcalá, d'ets errors anticatòlics. Es estat una galtada pegada amb mà de ferro a sa cara des republicans i socialistes, resplandint per tota Espanya, donant es mateix temps bona avinentesa (tal volta se torbarà molt de temps a venir-ne una altra de consemblant) per demostrar sensa emperons ni revolteries, qui són, a on van i d'on venen. Convençut el Sr. Talavera de que sa religió no era per s' homo una questiò de més o manco, una preocupació de quatre beates retudes i mitja dotzena de fanàtics entabanats, i curts de vista, prengué sa resoluciò i amb això s'acredità de persona discreta i noble, d'estudiar totes ses relligions, a fi de que, en trobar sa vertadera, i aquesta no pot esser més que una de ses moltes que hi ha damunt la terra, uis clues l'abrassaría ¿I que fa el Sr. Talavera? ¿Se'n va an el Rt. Sr. Rector o Vicari de sa seua parroquia per que li ajut o la hi doni ja cercada? ¡Ah, no! Ell mateix no se fia de nigú, i tot sol, amb sa seua raó, neta de tota boira de preocupació relligiosa, i amb sa gracia de Deu que no li mancaría, avui una i demà una altra, les se mira de prim compte totes; i, després d'haver-se cremades ses ceies amb un llumet de set blens, totes es cap i la fi terretgen, són producte de s'ingeni o conveniencies humanes, i no té més remei que barrufastetjarles. Pero toca es torn a sa doctrina catòlica, an es cristianisme i ¡quin panorama més grandiós i encativador s'obrí an es seus uis, ja cansats! ¡Quina influencia més decisiva sa des dogmes catòlics damunt s'humanidat en tots es sigles! L'Esglesia catòlica ¡quina sociedat més sobrenatural, progressiva i social, més benefactora des pobles, s'única que los ha menats an es cucurucull des benestar material i moral! Cristo, Apòstols, Sants Pares i Màrtirs ¡quines figures més gegantines i venerables, voltades d' una aureola de prestigi sobre-humà, encara que per altra part vilment remolcades dins es fanc de sa calumnia grossera, s'odi sectori, per una colla de fills borts! ¿Com, idò, no havía de demanar el Sr. Talavera, després d' aqueix estudi personal, francament desinteressat, sa gracia d'esser admès dins l'Esglesia catòlica a on morirà, creguent ses seus ensenyanses de eterna veritat, i seguint ses regles de moral, tot puresa. I tan sencera fou aqueixa conversiò, que el Sr. Talavera, mes bé que amb paraules, la volgué segellar amb obres. Si s'acta de diputat, diguè que es vots republicans me donaren, ha d'esser un obstacle per que jo sia un Catòlic fervorós i conseqüent, desde aqueix instant l'esqueix, la don an a qui en vagui en derrer, sensa miraments ni respectes humans.

¡Bona l'hagué feta el Sr. Talavera! Se reuneixen en *concili* es peixots republicans per veure que n' havíen de fer d'aquell homo. Consultaren ses sibil·les i feren cara d'agre. Espolsaren s'historia de sa república espanyola, giraren dues fuies perque no n'hi havía pus, i decretaren que era reu de mort. En lloc de dir que no tenía res que veure una cosa amb s'altra, que poría esser republicà i catòlic tot a un brot produint aqueixa revoluciò es seu efecte natural dins sa conciencia de molts, que los hagués deixat en sa convicciò més o manco forta de que a Espanya poren esser catòlics i partidaris d'En Soriano, d'En Melquiades Alvarez, Lerroux i demés compares de sa mateixa casta, baraiats amb so bon sentit i amb s'instint de conservació, que ès sa llei de tota cosa, digueren an el Sr. Talavera que era *heretje i publicà* i per lo tant que estava fora de s'unió, de sa desunió republicana-socialista, perque era una nota discordant, i amb una cara de freixura li donaren ses portes p'ets uis, mentres que li devíen dir petit: ¿I ara a on mos veniu amb aqueis emblavins d' idees religioses i sobre tot catòliques? An es costat en donen dos i un muiat d'oli, que noltros aqui som com es mahometans, esperam un cel de plers que mos donarà s'obrer, i creim tan solament amb un *Deu*... polar i que En Lerroux ès es seu profeta i per això no anam d'*instrucció*, sino de *destrucció*, no necesitam estudiosos, ni idees, sino vividors i closques.

D'aqueixa retractació del Sr. Talalavera i de sa seua conseqüent expulsió des partit republicà ne romandrà, come monument que perpetuarà sa seua memoria dins s'historia des desenganys, sa carta a on feia pública professió de fe catòlica, l'esmentat diputat republicà; document de singular trascendencia relligiosa-politica, i per això no ès estrany que regoneixent-la la majoría de periódics espanyols malavetjassen reproduir lo, per edificació des catòlics i exemple saludable que hauría d'esser imitat per tots es republicans de bona fe. Noltros, també, fent-nos solidaris de sa prensa catòlica espanyola, el reproduïm aqui come tribut de sa nostra admiració més fonda, per sa sinceridat relligiosa des seu autor. Diu aixi.

«Excmo. y Rdmo. Sr Obispo de la diócesis de Madrid-Alcalà:

«Excmo. Sr.: Sincerament arrepentido de pasados errores, vuelvo al seno de la Religión Católica, en la que fuí educado y de la cual me aparté, desgraciadamente, no sé si por perturbación de inteligencia, si por imperio de las pasiones, si por ambas causas a la vez.

«No obedece esta determinacion a impulsivo arrebato de un momento, sino que es producto reflexivo de hondas meditaciones y de prolijos estudios, confirmados por hechos concretos, y à mi parecer decisivos, que han llevado a mi alma la convicción de la certeza de aquella frase según la que el conocimiento vulgar de las cosas nos aleja de Dios y el conocimiento màs perfecto de su esencia y de sus causas nos acerca a El.

«El estudio de todos los sistemas filosòficos, y descartando el de las religiones positivas, pues siempre creí que de profesar alguna no podía ser tomada en serio sino la Católica, dejó siempre en mí un vacío inmenso. Por eso mi estado fué el negativo de critica, no el positivo de afirmación. A veces llegué a pensar que era completamente sincero y suficientemente meditado ese estado negativo de conciencia: hoy estoy persuadido de que obedeció a imperfecto conocimiento a superficialidad de erudición, a inconfesado orgullo, a que inconscientemente, las pasiones, el ansia del bienestar del momento, nublan la razón, y después, al medio social en que se ha desarrollado la vida, al impulso adquirido, quizá hasta a estúpida cobardía.

«Al abjurar y arrepentirme, lo único que lamento es no poder reparar los daños que con mis palabras o con mi ejemplo haya podido causar, aunque prometo consagrar a ello mi vida.

«Debo declarar que he sido masón y que en nombre de la Masoneria, he hablado en algunos actos públicos. De ello me arrepiento; pues aunque la Masonería no es hoy ya en España lo que fué en pasadas èpocas, y dentro de ella ninguna discusión política ní religiosa es permitida, ha perdido en gran parte su fuerza y han desaparecido muchos de los supuestos del anatema sobre ella lanzado por la Iglesia: el ambiente de irreligión que allí se respira, el filosofismo i racionalismo y el excéptico indiferentismo que profesa, justifican plenamente la excomunión que sobre ella pesa.

«En descargo de mi conciencia, y como diputado por Madrid, hago pública esta declaración en todos los periódicos, pues aun cuando sigo siendo republicano, por estimar que no existe incompatibilidad entre esta forma de Gobierno y la Religión Católica, debo lealmente advertirlo a los que me eligieron para que acepten mi renuncia del cargo, pues si por imposición del partido o por criterios que juzgo equivocados, se pordujese algún antagonismo entre mi creencia religiosa y mí ideal político, sin vacilar subordinaria éste a aquélla.

«Autorizándole para que publique estas líneas en el «Boletín Eclesiàstico de la Diòcesis» o haga de ellas el uso que estime más acertado, se ofrece humildemente como sincero católico.

S. S. S., q. b. s. a.,
Luís Talavera».

II

Es nostro comentari

¿No ès ver que edifica i enterneix es cor sa retractació del Sr. Talavera? que caiguent vençut baix des pes de sa veritat en materia relligiosa, proclama dins aqueixa carta, dictada p'es secrets més intims de sa seua ànima, mesurada p'es bon seny i amb so cor damunt sa mà, ubert ja d'en pint an ample a ses influencies benefactores de sa gracia divina, regoneixement que sa relligió catòlica es sa vertadera, que Cristo ès *camí*, *veritat* i *llum* que mena a bon port es nàufrecs, es pelegrins que caminen esgarriats p'es camins d'aqueixa vida, farcits a cada passa de bandolers de ses bones costums i creencies santes. Beníssim! De caràcters com aqueisès de lo que passam més fretura. Met ges, escriptors, missers, militars de cap de brot en porem trobar a luf, de caràcters com es del Sr. Talavera ¿no ès ver que los hauríem d'anar a cercar a la mar, en tot cas? si n'hi ha cap, que alsi es dit i en cantarem alabanses... *¿quis est hic?* Més, sempre era de creure que una acció tan noble i garrida com sa des diputat republicà entrant dins l'Esglesia catòlica, havia d'esser més que suficient per rompre ses cordetes a molts de xotets de sa guarda republicana-socialista-espanyola; que al manco es sentit comú, que no hi sol fer moltes pusses dins es partit republicà, acabaría per imposar-se. Fum de formetjada fou tot això; n'hi pren just i fet que amb sos miracles de Cristo i ets escribes i fariseus, dels quals ets incrèduls treuen s'avior. Cada meravella que sortía de s'omnipotencia divina feria es cor des qui teníen uisper veure i creien amb Aquell qui obrava coses sobrenaturals; en camvi, c omets escribes i fariseus, es republicans s'enrrevellen i s'empernen; i tot defugint; come rates pinyades de sa llum, qui dona vida i que misericordiosament cada punt los n'entra un bon raig dins es seu cor, cerquen fugissers dins lo més enllà des coval de sa superbia ses negrors de s'ateisme, de sa negació més estúpida de lo sobrenatural, que ja per desgracia los ha tapats ets uis.

Lo succeït amb el Sr. Talavera, mos dona a comprendre, si ès que abans no n'estiguéssem prou convençuts, de que es republicanisme i socialisme espanyol, i deixem anar ara es de fora casa, tal com el mos vènen una partida de caps-pares, ès una mercadería de contrabando, un garballet per agafarhi quatre caps-gloriosos, que encara mengen faió; s'any de sa neu no anaren a fer vaumes a So'n Trill-lo. Amb sa remenada que ha donada sa conversió del Sr. Talavera, ha pujat a sa cara de s'aigo tota sa brutor que estojava sa bassa republicana, *això* que proclamen uns quants *fenicis* moderns de lo més condret i sagrat. S'esperit vertader de sa república a Espanya l'encarna el Sr. Talavera professant es catolicisme. Es demés són uns deshonradors de sa república. ¿De que servirán, idò, ses lleis en defensa de s'honor i s'honra? ¿Que fan dins sa presó tantes cambres buides, havent-hi a lloure per defora tants de venedors ilegals d'un republicanisme i socialisme de... fira, moltes vegades en perjui de sa tranquilidat individual i de s' orde públic? Pero ¿creis que tot ès romàs com una bassa d'oli, després que el Sr. Talavera s'ès convertit, sortint des sestadors republicans, respirant ara s'aire *lliure*? ¿Creis que es sacerdots... republicans socialistes s' han posat cendre damunt es cap i han fets bossins es vestits en senyal de penitencia i canvi de vida? Res de tot això. En lloc de posar oli dins sa llaga l'han enmaleïda posant-hi fel; i com si encara no bastàs per caldera sa forta campanada que acabaven de donar cuitosament, no han tengut un punt de repòs fins a posar a s'estenador públic, sobre tot dins sa prensa radical, sa questió tan intimament fermada amb so cas Talavera de s'incompatibilidat, de sa relligió i sa república, questió que dona motiu a un tal D. Alvar d'Albornoz, segons creim diputat republicà federal, per fer una bona escarada dins es sementer de dois, blasfemies i defensant a les ultres s'incompatibilidat de sa república amb sa relligió, que, a dir ver, si aqueixa no té millors estalons què N'Albornoz, sempre farà figa i s'acostarà massa devers sa fossa. Esta vist que es republicans són «incompatibles» amb tot lo que sia a s'en-endret; seríen una font de riquesa per s'Estat es dia que posàs una contribució o impost damunt ses menes, dois i bataionades. Per paga es republicans i socialistes en fan tant de consum, en tenen es carabassot i sa ploma tan plens que ès una maina, no hi

ha més que obrir es grifó i en surt un broll com sa cuixa.

III

¿I Mestre Biel que no hi ha dit res?

Sí, fiets de Deu, i, per cert, de verdes i de madures. Treguent es nas dalt es campanar de la «Campana de Gracia» setmanari barceloní, menja-capellans, i a on tantes serenes e-hi aplega, com a campaner que ès, també ha volgut, dir-hi sa seua; i, lo que ès pitjor, ha tengut coratge per tocar de mort, de D.ª República Socialista, muller d'es Lliberalisme, amb uns trets de lo més esglaiosos i que segurament devíen resplandir dins sa «ciutat futura» fent estremir es mateix temps es «futurs» héroes. Mes, fent justicia a Mestre Biel, hem de fer constar aquí que, entre altres coses gens ni mica agradoses, ha dita amb aquesta ocasió del Sr Talavera una gran veritat; ha alsada per un moment sa llosa de vas a on jeuen ses «llibertats modernes o de perdició» que tant predica, juntament amb so republicanisme i socialisme... de fira, mostrant-mos sa lletjura des seus cossos en descomposició, fent-nos olorar per un instant es tuf que fan de cosa morta i podrida.

Jo no he vist s'article de Mestre Biel escrit en català, pero traduït poc més poc manco deia això:

«Sa República no ès incompatible amb sa religió; pero *es lliberalisme ès peca'*. Totes ses refutacions que sa Prensa, hipòcritament anomenada lliberal, ha fetes contra aqueix aforisme, són d'una pobresa i d'una impotencia descoretjadores. Aquí està precisament es, secret de s'inferioridat radical en que se troben come polemistes es nostros lliberals respecte a s'esponerosa afirmació catòlica. Es catòlics de lluita coneixen de primera sa fe relligiosa i sa doctrina política que professen. Es lliberals no'n coneixen una ni altra».

Fins aquí, Mestre Biel, vos donam s'enhorabona perque e-hu parlat com un àngel; perque e-hu escoltat sa raó natural i sa veu llunyana de ses antigues creencies catòliques que no se'n són anades del tot de dins sa vostra ànima, i per això e-hu llaurat dret; però com tan mateix es cap de donar una partida de voltes vos pega sa mosca lliberal-republicana o sa volteriana, i ja sou partit fora des solc i a pasturar dins es sembrat i fer tala. ¡Quina llàstima, Mestre Biel, que no empleieu millor aqueis dons tan preciosos que Deu vos donà, en coses de més profit positiu, es talent i sa ploma en defensa de causes o ideals mes enlairats! Pero per que se vegui que no li perpòs res, seguirè copiant un altre tros de s'article que escriguè Mestre Biel, a propòsit de sa conversió del Sr. Talavera.

«Es principis de sa llibertat política, es concepte de sobiranía come venguda des poble, es dret a s'error (!), es respecte absolut a ses manifestacions de sa conciencia, s'autonomía de la Prensa, (etc, etc) tot això expressament está condamnat per la Seu Pontificia en funcions d'infalibilidat. No hi ha retirada possible, no hi ha possible conciliació; a pesar de totes ses revolteries dogmàtiques. L'Esglesia futura està encadenada a l'Esglesia passada. Noltros som es seu major inimic i ella es per noltros es contrari més avorrit»...

¡Oh! dijo el borrico
¡Que bien sé tocar!

diu N'Iriarte, que ès un fabulista i no Mestre Biel, encara que hu podría dir.

Mestre Biel, vos qui anau més envant que es catòlics i sabeu més, per que estudiau amb ses «*llibertats modernes*» (noltros es catòlics, sempre dins s'obscurantisme, no avansam mai), me voldríeu dir si aquella «inferioridat radical en que se troben come polemistes es nostros lliberals respecte a s'esponerosa afirmació catòlica», i allò de que «es catòlics de lluita coneixen de primera sa fé religiosa i sa doctrina política que professen, mentres que es lliberals (aixi mateix es gròs això) no'n coneixein cap de ses dues, ni fins i tot lo seu, ès una *faula*, o ja ès un «misteri» a les hores d'ara? Perque e-hu de sebre que s'altra diassa vaig lletgir dalt es «*Dia Gráfico*» de Barcelona un article vostro sobre aqueis dos mots; i tant peus alts me deixà, que sols vaig romandre amb ses ganes d'aclarir es bugat i per això vaig taiar religiosament (sí, Mestre Biel!) es vostro article per passar-lo me per la vista ses hores perdudes, i puc assegurar que de tant de dur-lo dins sa butxaca primer ha perdut sa figura d'article de mestegat, com la pert es misteri quant passa per ses vostres mans, i encarara n'es tic endarrer de sebrer es net. Vet-aquí també un altre cas d'*inferioridat*, pot ser. Ara bé ¿no podríeu demostrar-mos pràcticament, a sa llum de s'article del «Dia Gráfico», si sa conversió del senyor Talavera, mirada en relació a s'actitut des republicans i socialistes, (ja sabem que tots s'espluguen amb so mateix llum.) ès una *faula (un mite)* o si ja té ets honors de *misteri?* Pero vos advertesc per endevant que, si me deis que ses coses polítiques són incompatibles amb sa relligió i per lo tant que no se pot donar tal explicació, també es incompatible «una volta més sa coincidencia entre sa noció de *temple* i sa de *teatre* come *coses de* Deu, de que parlau *misteriosa i mitologicament. ¿Sa tragedia es ja el «misteri»?* ¿Serà es de la Creu? An es costat vosrtro, es catòlics som homos de mitja colzada ¿Sou un *pou de sabiduría?* ¡No! *un pou de s'abisme*, com es que mos conta St Juan dins l'Apocalipsis, que va veure que en sortía un fum tan espès que tapava es sol i una tracalada de llagosta que, escampant-se per damunt la terra, no deixava rés per vert; tot e-hu matava. Altre cosa no fan es vostros escrits, dignes de millor causa, an es beneits que encara vos creuen.

V

Concert de remeulos socialistes.—Un poc de sermó.

S'organista de «*El Socialista*» de Madrit, perdent es calendari, amolla tota sa trompetería en honor i gloria del *nuevo santo*, com amb ironía volteriana anomena *El Liberal* el Sr. Talavera, perque va «a rescabalar (*resarcir*) l'Esglesia catòlica des danys que, por lo vist i sensa que nigú se'n temés, li havia causats». ¡En vésseu de fugues, bemols i *sostenidos!* Perque heu de sebre que En Talavera, per haver usat de sa *llibertat* que sols prediquen es socialistes i republicans i altres caps-voles, ès tot lo més un *abeurat (catequizado)*, un *inconscient* (que no sab que's matgenca), un *cínic* (un poca alatxa), i la Santa Esglesia «s'Inimiga més bestial d'ets ideals democràtics» Amb una paraula, per devertir-se i fer ses cordades de riure, no importa anar a cap *cine* ni comprar cap entrada que costi un parei de reals per veure ses quatre gracies de *peassos* de qualsevol companyia de *títeres* que de tant en quant compareix an es nostres teatres, amb gran goig i alegria de soldats, criades i infants plorinyadors. Basta lletgir qualsevol d'aqueis paperots republicans i socialistes, si ès que un tenga tanta barra per lletgir-los com en tenen es caparrots republicans per escriure-los. Tenen un ventrei que païríen ferro fus. A propòsit, cols! ¿Seria cosa que per molts d'aqueis paperots sia tornat es temps de ses rondaies que ets animals parlaven? Es republicans i sòcialistes n'hauran aparaulats uns quants enviant-los a ses redaccions des seus periòdics amb s'obligació de pernetjar i posar es potons damunt lo més noble i sagrat de la terra. Mos ho fa sospitar s'haver llegit dalt el *Radical* que un tal M. Obirn «devertía la gent badoquera fent ses veus d'una partida d'animals». Aquest senyor Obirn ¿ès redactor o un *iniciat?* Amb una paraula i per entendre-mos, diria Mestre Biel, ¿ès una *faula* o un «misteri» aquest *rival* d'ets animals, M. Obirn?

¡Oh escrigadoretxos republicans i socialistes! no imiteu pus ets animals; no renteu pus es cap a s'ase, que tan mateix mostra massa ses oreies, perdent aixi es temps i es lleixiu! Es temps es un do que Deu mos dona i que noltros no'l porem comprar i per això hem de malavetjar aprofitar-lo en coses útils i bones. No aneu pus de xances, que bon compte n'haureu de donar. Si vos heu ficada dins sa closca s'idea d'afonar l'Esglesia, no importa que esparonetgeu; perque aqueixa, com una barqueta, fa vint sigles navega vent en popa, portant es ric tresor des dogmes, sa veritat dels quals ben a prova l'han posada ets heretges de tots es sigles, i a l'hora d'ara encara no han pogut obrir-li cap via d'aigo; i amparant es dogmes i sa moral catòlica ruixades i més ruixades d'errors i heregíes, no han donat altre resultat més que fer de tots es dogmes un bloc, més clos i més fort que sa mescla de ciment i grava. De ses altres esglesies d'unes fa temps que no'n canten galls ni gallines i altres duen es ca ben magre i van bisbètiques. No vos poseu tanta terra dins la vista, que tan mateix finis finis perdreu el mon i la bolla. Deixauvos de curolles febroses, feis un examen de conciencia com es del Sr. Talavera; entrau en voltros mateixos, enceneu es llum de sa raó i no anireu tan a les fosques. Si hu fésseu així, veuríeu es paper ridícul que representau negant an En Talavera, perque s'ès convertit, tot lo que abans li regoneixíeu. Ara voleu suposar que ès un non-ens, que no sab que's matgenca, un poc alatxa. Si ara es tot això, lo mateix havía d'esser abans de sa seva tornada an es Catolicisme. ¿No el féreu diputat, oh republicans? ¿O voltros feis diputats gent que no sab que's matgenca, gent poca alatxa? Si En Talavera, en lloc de tornar an es Catolicisme, en fos fuit, ara el presentaríeu com un gran talent, com un sabi, com un homo extraordinari. Pero perque des camp incrèdul ès tornat an es catolicisme, ara el donau per un non-ens per toixarrut, per un poca-alatxa.

¿Sabeu que son voltros, per dematí que vos aixiqueu?

Uns farsants rematats.

VI.

Sa República es incompatible amb sa relligió? ¡¡Que me deis!!!

Quant e-hu vaig llegir, me pensava que tocaven de foc a *la Sala*. Sí que fan veta amb aqueixes ditxoses *llibertats modernes*! Mirau lo que diu *El País* dins l'article *La verdadera incompatibilidad*.

«Aqui (i a on es aquí?) sa Republica no significa res (¡ara sí que estam bons!); sa forma significa sa cucuia espiritual (¡aferrau vos fort!), ca cúpula, sa sintesis des règim democràtic i liberal.. No poren esser dins Espanya republicans sensa admetre es lliure examen, sa llibertat de conciencia i de pensament i de expressiò de lo que se pensa i sa secularisació de s'ensenyança i de sa familia. (¡Ah idò! ¿vos agrada es frit?) Admet tot això sa relligió catòlica?. No. Més direm; noltros preferiríem, si fos posible dins Espanya, que no hu ès, una monarquía anti-clerical a una república teocràtica, catòlica. Fassem un alè! *¡Bamos, ombra, ci cerà berdat aquello de la bieca ca no queria morirse nunca, para bert siempre coces nuebas!*

¿Sa relligió no té res que veure amb sa politica, ès a dir, sa Republica ès incompatible am so catolicisme com s'oli i s'aigo, de tal manera que Espanya, una de dues, o hem d'esser republicans o catòlics? ¡o moros o cristians? Axi hu diu entre altres, el Sr. Albornoz, diputat republicá federal, si no l'erram, dins quetre articles, que tiren d'esquena, baix de l'epigraf –*Catolicismo y republicanismo. Lucha contra el clericalismo en España.* Sensa que sa passió mos cegui, hem de dir que, més bè que una demostració de s'enunciat, es un... cent cames perdut, a lo més, perque ets articles no tenen ni cap... ni peus ni molt manco cames. I ès que el Sr. Albornoz per cap vent del mon havía de fer mentideres aquelles paraules de Mestre Biel de *s'inferioridat radical* en que se troben es lliberals i lo de sa *pobresa i impotencia descoratjadora* de ses seues *refutacions*.

Es munt de desbarats i sobre tot es desconeixement més *radical* de sa doctrina cotòlica i de sa socialista republicana que ha produït sa terra estèril i maleïda del Sr. Albornoz, ès una prova real a favor de sa veritat que amargament no tengué mes remei que haver de confessar Mestre Biel.

No mos donam en cor de refutar un per un tots es conceptes estampats des diputat republicà dins sa serie d'articles que li han inspirats ses publiques i solemnes retractacions del Sr. Talavera i del Pare Ferrandiz, i això no perque n'hi haja cap d'inspirat en sa veritat de ses coses, sino perque són un entrunyellat ben espès de dois, bataionades, menes, inconseqüencies, compostes per una ignorancia sa més esglaiosa, posada an el servici d'una mala causa. Parlem-ne, idò, de sa sustancia de sa questió, de sa causa ocasional, encara que amb poques paraules.

Sa república ¿es incompatible amb sa relligió?

Distingesc: sa República democràtica-liberal-socialista, come branca des lliberalisme democràtic, está clar que ès incompatible amb sa relligió, com es incompatible sa llum amb sa fosca i sa nit amb so día.

Sa relligió es una afirmació doctrinal amb una tradició secular que li afegeix un prestigi extern d'un valor inestimable.

Es republicanisme que predicau voltros, es una negació, com e-hu es sa fosca, sa nit, presentant una tradició il·luminada per sa rotjor de sa teia incendiaria.

Sa República, com una de tantes formes de govern i que per lo vist, voltros no voleu ¿ès compatible amb sa relligió, de manera que un pot esser republicà i catòlic, com el Sr. Talavera? Contest que sí.

Mes cal notar que, quant se parla de lliberalisme, no se fa referencia an aquella forma de govern per la qual es pobles són governats més o manco lliurement, sino que ans al contrari, se fa referencia an aquell sistema d'idees que amb una admirable progressió arriben an ets extrem més radicals d'irrelligiosidat, d'odi satànic contra l'Esglesia i contra totes ses coses més santes i sagrades.

Fetes aqueixes distincions, sería per demés dir una paraula més sobre s'incompatibilidat que tot esgargallant-se prediquen, amb fins pèssims, amagats hipocritament baix de se capa republicana-socialista, es revenedors de ses *llibertats modernes*, que condamnà el Papa Pio IX dins es Syllabus.

LLORENCET DE SES JOTES

Jochs de Nins

El temps es d'hivern cruel;
les boires corren p'el cel
a la part de tramontana...
Se sent un fret qui trepana,
senyal de neus y de gel.

Y vé la fosca, glassada;
y al voltant de la flamada
que ja crema dins la llar,
la gent arremolinada.
S'ha espassat el tremolar.

Cada cosa en el seu lloch,
tot brilla a la llum del foch:
l'eram y les gerres plenes,
y fins la sanch de les venes
que's transparenta a poch a poch.

Les galtes com la roella,
els ulls vius com la centella,
els nins al joch son tornats.
¡Benhaja la gent novella,
que sempre té jochs armats!

«¡Volen, volen els aucells
y nosaltres derrera ells!»
esclamen veus argentines
«¡volen, volen les titines!
¡Volen, volen els füells...!»

Y entre rialles y crits,
entre espires y esclafits
de la llenya ben encesa,
s'axequen amunt els dits
o s'acalen ab prestesa.

El padrí, ab un cop d'ullada
sol apagar la remor,
com el bruit de l'aucellada
s'apaga ab l'escopetada
que despara 'l cassador.

A ran del foch nengú hi manca;
tothom, ab conversa franca,
s'esplica, aixi com pertany,
parlant del blat de la tanca,
de les cullites d'antany.

Parlen de guerres llunyanes,
del aixut o la saó...
«¡Volen, volen les milanes...!
¡Volen, volen les campanes...!
se sent, baixet, al recò.

. . . . . .

Qui jugar també solia,
ja no juga, avuy en dia;
el seu bon temps es passat:
dels aucells en companyia
sos anys més bells han volat

Ja no escolta les raons
de si volen els fiblons,
o 'l fum de les xemenées...
Sap que volen 'ls idées,
sap que volen les cansons.

Y sap qu'els cors tenen ales
que poden volar ben lluny...
ab més irizades gales
qu'els papellons y cigales
esmaltats pe'l sol de Juny.

Y encara, per un moment,
sent vibrar intensament
la melodia anyorada
dels jochs de l'edat passada,
plens d'alegría innocent.

María Antonia Salvá.

¿Es socialisme triumfará?

Això diu aquell gran balitre d'En Fabra Ribas dins un llibrot que ha publicat, *El Sacialismo* i *el Conflicto Europeo*, i *s'Obreretxo* que hu copià dia 8 del corrent. Idò aquell balitre embalitrat diu que es socialisme sortirá triumfant després de sa guerrr actual. I ¿quines proves, quines raons en dona? Cap ni una. Això de provar lo que diuen, es caporals sosialistes no hu han fet mai mai; ells fiquen bolenga en lo que les convé, i allà volen que tothom acal es cap i hu accepti come ver, i ¡visca sa llibertat de pensament!

Comensa En Fabra Ribas per dir que «negú ha trebaiat tant i tant fort com es socialistes en favor de sa germandat humana». Quina mentidassa! ¡Bona «germandat» ès sa que mos han duita es socialistes! ¿Era «germandat» lo que feren a la Ciutat de Mallorca dia 1 de maig de 1901, que anaven a amenassar de mala manera tots els obrers que feien feina perque les donava la gana de fer-ne? ¿Era «germandat» anar-se'n an el collegi des Frares del Socós movent-hi un avalot de crits insultants i de amenasses de calar-hi foc? ¿Es «germandat» s'odi de classes, s'odi an es rics, sa guerra social, que ès sa bandera des socialistes? ¿Es «germandat» això de que, quant ells, es socialistes, se determinen de fer una vaga, insultin, apedreguin, desparin pistoles i revólvers an ets obrers que no volen fer vaga, que volen seguir treballant per dur pa an ets infants? ¡Quants n'han ferits, quants n'han afollats per a sempre, quants n'han morts es socialistes d'obrers perque usaven de sa seua llibertat de no seguir ses vagues socialistes! ¿Era «germandat» lo que feu es mateix Fabra Ribes amb aquell capità de lladres, incendiaris i assassins, En Ferrer, preparant i dirigint sa *setmana trágica de Barcelona*? Això ès sa «germandat» que es socialistes han tractat sempre d'implantar damunt la terra, s'odi de classes. s'odi des qui no té contra es qui té, s'odi an es rics i a sa classe mitja, sa guerra social! Això no ès estat mai «germandat humana». Tot lo més serà «germandat».... socialista, ès a dir, tot lo contrari de sa germandat de bon de veres, que sempre s'ès fundada i sols se pot fundar damunt s'amor de Deu.

En Fabra Ribes s'enfada contra «es neos de tots es païssos i es burguesos de tots es partits», que davant sa guerra actual diuen que es socialisme «ha fracassat». ¡I tant com ha fracassat! ¿Qui no recorda ets estabetxos que feien es socialistes, comensant per s' *Obreretxo*, jurant i perjurant abans de sa guerra actual, que ells havíen feta impossible sa guerra, que es socialisme aturaría que no hi hagués pus guerra perque es socialistes de totes ses nacions estaven ben entesos i convenguts de que, quant es Governs tractassen de moure guerra, es soldats, que en sa immensa majoría seríen socialistes, no voldríen sortir des corters ni voldríen desparar, i per lo mateix no sería possible sa guerra? Això deia s' *Obreretxo*, això deien es socialistes; i està a la vista si ès estat ver que hagen fet res d'això. ¡Han fet lo contrari! Com esclatà sa guerra, es socialistes de França, Bèlgica i Russia i sa major part d'ets inglesos se declararen inimics d'Alemania i Austria i ben promptes a anar a fer guerra contra tals nacions; i es socialistes d'Alemania i d'Austria, corregueren també a fer guerra contra Rusia, Bèlgica, França i Inglaterra. Ni es socialistes d'una naciò ni de cap altra de ses nacions en guerra, se recordaren pus de que fossen socialistes ni inimics de sa guerra ni abolidors de sa lluita armada entre nació i nació; no més se recordar en de defe sar sa seua nació i d'esbucar sa nació contraria amb tots es socialistes que hi pogués haver. ¿Com idò no ha «fracassat» es socialisme amb sa guerra actual? Ha fet ets ous en terra, ha feta sa prova des ruc, s'ès posat en ridícul.

Llavò l'emprèn En Fabra Ribes contra totes ses «sectes cristianes» i contra ets «hipòcrites monàrquics perque diu que canten sa derrota des socialisme. I molta de rać que tenen de cantar-la! No canten res que no sia ben ver! ¿Que això cau tort an En Fabra Ribas? Idò que se fassa de les animes i portarà es bassinet.

També diu que es cristians «amb tota classe de medis morals i materials» que han tenguts «per alcansar sa victoria», no han arribat a conseguir que ets homos s'estimin uns amb altres, no han arribat a esveïr ses guerres.

¡Quina altra bataionada! Es cristianisme ha lograt establir com una llei damunt la terra sa germandat humana, de manera que es qui no l'observa i no la practica, tothom el té per un mal homo. Això han conseguit es cristians, cosa que mai havíen pogut fer ni intentar-ho tan sols es gentils d'antes de Jesucrist ni de després de Jesucrist ni es d'ara. ¿Quant es gentils han tengut per llei sa germandat humana? Mai per mai! i si no, que mos ne citi En Fabra Ribes ni un de poble gentil que tenga per llei tal germandat!

En quant a esveïr ses guerres, es cristians mai han pretengut poder-les abolir, com e-hu pretenien es socialistes; per això no es cap fracàs des cristianisme si encara hi ha guerres. Es ben segur que, si tots ets homos observassen sa llei de Jesucrist, si tots s'hi subjectassen en pensaments, paraules i obres, no n'hi hauría pus de guerres dins es pobles cristianes Pero desgraciadament hi ha i hi haurà sempre molts de cristians que fan obres impropies de cristians, contraries a la doctrina cristiana; i de aquí surten ses guerres i tots ets altres mals que se troben dins la cristiandat. Es una injusticia feresta donar an es cristianisme la culpa de tals mals, allà on succeixen perque ets homos no observen sa llei cristiana.

Pretén també En Fabra Ribas que sa guerra actual farà mal-be s'obra de ses missions cristianes entre infeels. No ès duptós que tal guerra fa i ha fet molt de mal a tals missions; pero sa guerra s'acabará i ses missions tornarán seguir endavant. Fa prop de dos mil anys que se predica l'Evangeli entre infeels, s'hi predicarà fins a la fi del món! ¡Que estiga descansat En Fabra Ribas! :Hi haurà missions cristianes per estona! fins que venga el Fill de Deu a judicar los vius i los morts!

Llavò enfloca En Fabre Ribas un raig de blasfemies contra es Deu des cristians perque no ha aturades ni atura ses guerres, perque diu que o no ès estat prou poderòs per aturar-les i per lo tant es un Deu de per riure, o ès que, podent aturar-les, no les ha volgudes aturar, i en tal cas «ès un monstruo abominable sensa cor ni entranyes».

¡Deu del cel perdoni an En Fabra Ribas tan horrible blasfemia! ¡Quant es bon ver que un socialista no pot badar boca que no bram contra Deu! ¡Deu ès Omnipotent i Omniscient! Ell sab que fa i no pot errar! Sa guerra ès un assot seu per castigar es crims de ses nacions i per fer-los-ho purgar! Ell sab treure bé des mal. Ell ès el Senyor i Amo de tot i nigú li pot fer càrrecs ni demanar compte de res. Qui pledetja amb Deu, corre debades, Sr. Fabra-Ribas!

I acaba En Fabra Ribas amb aqueixa barbaridat: diu que sa lluita que sostenen es socialistes a favor de sa seua doctrina «ès més noble i sublim que sa des màrtirs critians». ¡Aquesta ès d'ase seca! ¿A on sería es socialisme, si es Poders Públics fessen contra es socialistes la dècima part de lo que feien ets Emperadors romans contra es cristians primitius? ¿N'hi hauría cap de predicador socialista, si los subjectaven an es torments horribilíssims an-e que se veien somesos es màrtirs cristians?¡Ni un per nat senyal en romandría de predicador socialista, si veien que els esperava un tal càstic per haver predicat es socialisme. ¡Vos coneixem, erbetes socialistes! ¡Quina tracalada de farsants!

Consells d'un Ignorant

Si éts Picapedrer, fé plans,
maldament no tengas titol,
y cita qualque capitol,
d'En Juan d'Arfe y N'Ardemans.
Empra el paper del milló,
y escriu per tot «Axó es sala,
axó cambra; axó es escala;
cuyna, rebost, menjadó.»
Y a l'escusat
pensa a senyarhi el forat.

Si éts Gerrè, fé molt de fum,
y en veure obra comensada
hey farás qualque passada
prendrás dos doblés de llum:
Y si el mestre que fa l'obra
té nines, dulos juguetes
del Ram, dili qu'éts un pobre;
presenta mostres ben netes,
y t'assegur
feyna llarga y que te 'dur.

Si éts Cerè, totduna't fas
amich de tots els Vicaris,
y has de concorre als Rosaris
de mort, y rapá els altás.

Parla sempra de justicia
y ves vestit a l'any ú;
y tothom pensará amb tu
per la cera de l'ofici;
y es ben provat
que prosperarás aviat.

Si éts Sucré fé golosines
y licors de quant hi ha,
polos un nom italiá
y adorneu ab paperines.
Per Nadal vendrás torrons
de metles, d'ous y d'escumes;
qu'a n'el mon llépols y bumes
en corren a forfollons;
y no ha de faltá
qui els nous plats vulga tastá.

Si éts Xocolater, aviat
pots tenir fortuna feta,
si endevines la receta
y fas feyna ab netedat.
Mes vainillla que cacau,
patata y farina un poch;
y un mostradó ab fondo blau
que tenga cosa que xoch;
y els parroquians
vendrán a passes contants

Si éts Pintor, per tenir nom,
pinta un Sant de devoció.
per la Parroquia, y el Rectó
el fará mostrá a tothom.
No t'olvides del *Me fecit*
y en fer concurs l'Academi
empenyes p'el primer premi,
p'el segon, o per l'accésit;
o quant nò,
honorifica menció.

Si éts Sastre, du els comptes bé;
no't descuyds de l'assentar,
no frisses mai de cobrar,
y bestreu drap si es mesté.
A n'els nous parroquians
no'ls afichs la guinaveta;
escriu barato les mans
y posa en doble la veta;
que temps després
podrás prendre pams de més.

Si éts forner procura fé
qu't tengan per homo rich;
pren el pastador ben nyich
y forsut y un bon palé.
Y el qui donará a pastá,
tant si es bergantell com no,
que tenga veu de tenó,
cames tortes y el cap pla;
y per Nadal
posa a n'els rostits senyal.

Pere d'A. Penya.

Fruita fora temps: figues flors per a Nadal [1]

Això era i no era. Bon viatge fassa la cadernera. Per voltros que escoltau, un aumut! i per mi una barcella!

Idò una vegada hi hagué un pare que tenía tres fiis, En Pere, En Juan i En Bernat.

Cop en sec un dia se va veure a ses portes de la mort, fa testament; i, per assegurar més es viatge i sabent es bo que té St. Antoni davant Deu, deixa tot quant tenía an aqueix gran sant.

An es tres fiis els-e caigué una mica avall aquell testament aixi mateix, i ¿que fan ells?

Un darrera s'altre se'n van a ca's *bassiner* de St. Antoni a contar-li lo que els-e passava.

Com s'hi presentà En Pere, es *bassiner* li dona una senaieta i li diu:

—Jas aqueixa senaieta, i poràs anar a captar. I no tengues ansia: St. Antoni t'assistirà.

S'hi presenta En Juan, i es *bassiner* fa lo mateix: li dona una senaieta, i li diu:

—Jas aqueixa senaieta, i poràs anar a captar. I no tengues ansia: St. Antoni t'assistirà.

S'hi presenta llavò En Bernat, i es

1 La me contaren la noble senyoreta D.ª Erancisca Dameto i Rossinyol, de la Ciutat de Mallorca. i Na Magdalena Pons i Na Juana Aina Florit de Sineu.

bassiner li entrega també una senaieta, i li diu:

—Jas aqueixa senaieta, i poràs anar a captar. I no tengues ansia: St: Antoni t'assistirà.

Es tres germans s'apleguen; i, com se veuen tots amb sa senaieta que havía entregada a cadascún es *bassiner*, digueren:

—¡Vaja quin remei que mos ha donat aqueix bo de bassiner! ¡Ell en lloc de fer-mos part de lo de mon pare, mos ha enviats a captar! I ¿quin remei mos queda? Del nostro se pagarà, si no emprenem aqueixa carrera.

Com prou hagueren rallat, cadascú prengué per son vent baix d'uns pactes: que dins un any i un dia se veuríen a *Sa Porta de St. Antoni*. (2)

Bamina caminaràs tots tres de d'allà p'es camí que havíen pres, topa En Pere un homonet véi, li fa una bona escomesa, i es jai li demana:

—I ¿a on vas? si no ès massa preguntar.

—A on vaig? diu En Pere. ¡A captar! que mon pare hu deixà tot a St. Antoni i noltros no hem tengut altre remei que agafar aqueix senayonet i cap a captar.

—Idò mira, diu aquell jai entregant-li una bossa. Per lo bé que has parlat, jas aquesta bossa que té tal virtut que per moltes de pessetes que en tregues, sempre te n'hi quedarà una per ponedor.

—¡Bé m'anirà si això ès ver! s'exclama En Pere.

Dona les gracies an aquell jai, que tot d'una li descompareix, i ell seguí de d'allà camina caminaràs.

I ¿què me'n direu? Ell no l'engana gota aquell jai. Per pessetes que en tregués En Pere, sempre n'hi romanía una.

En Juan feu també sa seua via, i me troba es mateix jai que havía topat En Pere. Li fa una bona escomesa, i es jai li demana:

—I ¿a on vas? si no es massa preguntar.

—¿A on vaig? diu En Juan. ¡Acaptar! que som tres germans i mon pare (en Gloria sia), ara que se morí, e-hu deixà tot a St. Antoni; i noltros, per no morir d'un pur desaire, no hem tengut altre remei que tirarmos an es captar.

—Idò mira, li diu aquell jai entregant-li un garrot. Vetassí aqueix garrot, que té tal virtut que, sols que el posis en-terra, te surt una taula, parada de tota classe de manjúa.

—¡Bé m'anirà si aquesta ès vera! diu En Juan.

Dona les gracies an aquell jai, que li descompareix, i ell seguí de d'allà, camina caminaràs.

I ¿qué me'n direu? Ell no l'enganà gota aquell jai an En Juan: sempre que aquest posava aquell garrot en-terra, zas! sortía una taula parada de tota classe de manjúa, i en Juan ja hi estava abordat, i vos assegur que pegava unes panxades que cuidava esclatar.

En Bernat no vos fasseu comptes que no fés s'aviona cap a captar per poder-se omplir es gavatx.

Camina caminaràs, topa aquell mateix jai, li fa una bona escomesa i es jai li diu:

—I ¿a on vas? si no ès massa preguntar.

—A on vaig? diu En Bernat. ¡A captar! que som tres germans; i, com mon pare ara que se morí, e-hu deixà tot a St. Antoni, noltros no hem tengut altre remei que prendre es senaió i ¡cap a captar! per no haver-mos de morir de fam.

—Idò mira! li diu es jai entregant-li un joc de cartes. Jas aquest joc de cartes! Jugant amb elles, no perdràs mai.

—Bé m' anirà! diu En Bernat, si aquesta ès vera!

Dona les gracies an aquell jai, que li descompareix, i ell seguí endavant, i, en trobar negú que anàs de la cosa, plantaven joc, i En Bernat sempre guanyava, i ja hu crec que no importava que captàs.

Amb això se cumpleix s'any i es dia que es tres germans s'eren separats, i tots tres compareixen a sa *Porta de St. Antoni*.

—¿Com vos ès anat? demana En Pere an En Juan i an En Bernat.

—De primera a mi? diu En Juan. Vetassí aquest garrot, que, en posarlo en terra, surt una taula tota parada de bona manjúa.

—Bé mos va, diu En Pere, Idò porem fer un dinar. Tu, Juan, faràs sortir sa taula que dius, i jo treuré dobbers p'es vi d'aquesta bossa, a on per pessetes que en trega, sempre n'hi queda una, sensa pooar-n'hi cap mai. I tu, Bernat, quina cosa mos dus!

—Jo som es més pobret, diu En Bernat, pero no ès que me queixí; me don per ben sortat. Tenc aquest joc de cartes, que hi fa un jugar de primera. Així ès que, en haver dinat, mos hi porem devertir una estona.

Aquí En Pere se'n va a cercar es vi; i, com torna ja troba sa taula que En Juan havía feta sortir, parada de tota classe de manjúa: un arròs engrogat i capons, galls d'Indi, llebres i conis aguiats de diferents maneres, una bona s'altra millor i una porcella rostida i magranes dolses i mel·les torrades i altres ingredients per l'estil.

S'asseuen tots tres en taula, i vos assegur que *enfornaren* fins que no pogueren dir pruna.

Com se'n varen deixar, En Bernat se treu es joc de cartes, i amb un ventai guanya sa bossa an En Pere i es garrot an En Juan. Fingí que se'n anava a fer *necessaris*. I es *necessaris* foren que s'espitxà més que depressa de Ciutat per que es seus germans, de fellons que estaven, no n'hi fessen qualcuna d'ase i seca, i no s'aturà fins a una ciutat de fora-Mallorca, ben gran ben gran.

Era sa ciutat del Rei, un rei que tenía tres fies, Na Catalina Aina, Na Juana Aina i Na María Aina, totes tres més atxaravides que una centella, i garrides una molt i s'altre mès.

En Bernat les guipa. i ja hu crec que s'hi embadolí de bona manera. No se movía mai de davant ca'l Rei per contemplar sa seua galanía si guaitaven per cap finestra o balcò o si sortíen a passetjar.

—¡Ai que m'agradaría, deia En Bernat ell amb ell, casar-me amb qualsevol d'aquestes tres pitxorrines! Però ¿i com m'ha de voler cap d'elles, si jo som un terroler. un pela-canyes, i elles són ses fies del Rei?

Pensa qui pensa com s'ho faría per que aquestes el volguessen, va creure que lo millor sería aplegar un gros capital a forsa de treure pessetes de dins aquella bossa que havía guanyada an En Pere i a forsa de jugar amb aquelles cartes que no hi perdía mai.

Dit i fet, quant s'aixecava es dematí, agafava sa bossa, l'obría, treia sa pesseta que hi havía, i zas! n'hi tornava comparèixer una altra; treia també aquesta, i zas! ja n'hi havía un altra; i així treia pessetes i pessetes de sa bossa fins devers les nou, que se'n anava a barenar. Llavò sortía p'es carrers i plasses de la ciutat convidant a jugar tots es qui feien cara d'esser-ne afectats. Molts d'ells deien que sí, En Bernat treia ses cartetes, i ¡hala juga qui juga! En Bernat sempre guanyava; i per a mig-dia se'n anava a s'hostal, a on feia cap, amb ses butxaques plenes de doblers.

Dinava; i, dinat, se treia sa bossa, pegava grapada a sa pesseta que hi havía, i zas! ja n'hi compareixía una altra, la treia també, i zas! ja n'hi havía una altra. Anava treguent pessetes fins devers les tres, que sortía i s'esquitxava cap a ca'l Rei, rondetjava per allà davant una bona estona per veure si ses fies del Rei guaitaven per cap finestra o balcó o si sortíen a passetjar.

Se feia horabaixa, i se'n anava a trescar carrers i plasses a cercar gent que volgués jugar. Sempre en trobava set deus; ell se treia ses cartetes, i ja eran partits a mesclar-les. I com, jugant amb elles, En Bernat no poría perdre mai, havíen de perdre forsat forsat es qui jugaven amb ell, que, quant se veia amb ses butxaques plenes, deia que ja estava fart de jugar; i deixava en porret la companya, i ¡cap a s'hostal! a buidar ses butxaques i sopar, i a jeure.

Feu aqueixa vida més d'un any, i se trobà amb un doblerada orba; en tenía una caixa plena, i no de ferro, sino or i plata.

A-les-hores pensà i digué:

—Lo millor que puc fer per cridar s'atenció de ses fies del Rei, es comprar una partida de cases davant ca'l Rei, tomar-les i fer-hi un grandiós casal, tan bo o més que no es del Rei. Amb això ja hu crec que los faré obrir ets uis an aquelles tres revel·leres i a tota la gent, comensant p'el Rei mateix.

Aquí En Bernat se posa a comprar cases i cases davant ca'l Rei, i en donava lo que n'hi demanaven.

Com va tenir totes ses que ell creia que havía mester, crida un Mestre Picapedrer, es més bo i més entès de tota la ciutat, i li dona s'escarada de tomar totes aquelles cases i de fer un casal que fos tan bo o més que no es del Rei; i que cada dissapte pagaría fins a dobler i maia tota sa feina que hi haurien feta.

Aquell Mestre ja hu crec que prengué tal escarada; posa quatre o cinc tais de gent, i ja son partits a tomar aquelles cases, al punt totes foren abaix, decantaren tota sa destrossa i pertret de pedres, mitjans, picadís, teules, bigams, portams i demés carroportal, obrin ses gavetes des fonaments, i ¡hala a pujar parets mestres i mitjanades! i ¡per amunt s'ès dit!

No hu volgueu sebre es rum-rum que se mogué a ca'l Rei i dins tota la Ciutat sobre aquella obra amb tants de tais de gent que hi feinetjaven.

—Però ¿qui pot esser aquest revel·ler que fa tota aquesta obrada? deia el Rei i tota la Cort i tota la Ciutat. ¡Es poder d'un monarca s'ès mester per fer una obra d'aquestes! ¿D'on mos deu esser sortit aquest bergant? ¡Lo bo ès que negú en sab donar cap claricia, i ell que se presenta ben endiumenjat com un *sí-senyor*, i se'n va per tot bras sonant i oreia fumant!

En Bernat se passava casi tot lo dia amb sos picapedrers vel·lant-los per que le hi fessen tot així com ell volía i no s'embadalissen ni badocassen amb tanta de gent com e-hi anava a badocar per veure que feien; i es qui hi anaven, no eren just infants, homos i jais i jaies, sino que hi compareixíen esbarts de tetes i dides i estols de senyorines ben enllestides, moltes d'elles que valíen uis per mirar i taiades de lluna per embadalir picapedrers i manobres i fer-los perdre es temps i es corbam.

I no sols e-hi acudía la gent d'enfora a veure aquella grandiosa obrada, sino que tots es veinats sortíen a ses finestres i balcons a escampar-hi la vista; i a on e-hi sortíen més era a ca'l Rei: el Rei, la Reina, ses tres fies seues, es senyors de la Cort, es criats i criades, en tenir gens de lleguda, i de vegades sensa tenir-ne, deixant en banda sa feina que feien.

I allà tot-hom mira qui mira En Bernat, i es picapedrers i es manobres, i tothom s'hi esmolava sa garrova sobre lo que poría esser i que arribaría a resultar tot allò.

Sobre tot, com sa cosa s'ès allargada més que no crèiem, haurem de posar forqueta aquí fins dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius.

2 Una de ses portes de les murades que primer hi havía a Ciutat; era una de les mes concorregudes.

Décimes desbaratades

XXXIX

Un dia de molt de fret
just damunt sa *Dragonera*
es *Cap de Cala Figuera*
feia sótales de dret;
i an es costat de s'*Estret*
el Profeta Jeremias
va aplegar moltes maníes
principalment en sos peus,
menjant per lo tant fideus
tretze mesos i nou dies.

XL

Girat a sa tramuntana
es fill major d'En Calvino
s'empenyá a cantà ab un xino,
net de sa *Samaritana*,
es duo de l'Africana,
que le hi havía ensenyat
un tort que viu per Ciutat
que ab un any matá mil moixos.
i en va fer cinccents de coixos
darrera La Soledat

ORTÉP.

Secció local

Es menescal D. Ramón Pinya de Ciutat mos fa a sebre que té sa seua clínica veterinaria a sa *plassa de l'Olivar*, 11, davora s'*Hostal de Ca'n Meló*. Agraïm an el Sr. Pinya s'atenció que mos ha tenguda i li desitja molta de sort en sa seua professió.

¡Manacorins!

Diuen que s'Ajuntament mos vol tomar es claustre des Convent de St. Vicens Ferrer, es claustre més notable de Mallorca fora es de St. Francesc de Ciutat. Fora l'esglesia parroquial no hi ha cap monument dins Manacor que se puga comparar amb sa claustre des Convent; guanya d'un bon tros a tots ets altres. ¿I un monument de tal importancia, un edifici tan majestuós, una joia d'art tan magnifica ara l'han de tomar per donar gust a socialistes i republicans? ¿Quin motiu, si no ès aqueix, e-hi ha per ara haver de tomar es claustre des Convent? ¿Què en treurà s'Ajuntament de tomar-lo? ¿Omplirà amb això sa seua caixa, tan buida, tan buida?

¡O manacorins de bon deveres! no dormigueu! ¿Mos volen tomar es claustre des Convent? Sortiguem a defenser-lo? No estiguem arrufats come galines banyades! Vegem-mos! apleguem-mos! donem-mos ses mans i fassem-ho de tot per defensar tan gloriós monument que sa piedat i s'il·lustració des nostros pares alsà per honra i gloria de Manacor

Dia 14 se morí a Manacor don Pere Jusep Esbarranch i Pujol, d'edat de 77 anys, havent rebuts els sants Sagraments i sa Bendició Apostólica. Que Deu nostro senyor haja acullida la seua ànima i al cel lo vegem! Amèn! Enviam a sa seua familia es nostro condol i li desitjam molts d'anys de vida per pregar p'es mort.

Sa festa de St. Antoni va anar de primera, dins l'esglesia parroquial gran solemnidat i per plasses i carrers molt de trui i avalot amb so beneïr es bestiar i sa comparsa de St. Antoni i es dimonis i ses carrosses, estibades de cantadors, que se cuidaven esgargamellar, canta qui canta cansons del Sant.

Demà a l'esglesia de Sant Vicens Ferrer festa de St. Antoni. Predicarà el Rt. Prior.

Dia 19 arribà el M. Rt. P. Segundi Martinez, Provincial del Frares Dominics. Li enviam sa nostra més coral benvinguda, i voldríem que li anàs bé de tot devers Manacor.

Demà a l'esglesia de la Santa Familia comunió general a les vuit, i el vespre devot ejercici de ses Capelletes i sermó.

Demà comensen a la Parroquia els sants Exercicis de ses Mares Cristianes, que predicarà el Rt. P. Salom, de la Companyía de Jesús. ¡Hala dones casades de Manacor, si vos n'aprofitau!

A l'esglesia de So'n Negre també feren sa festa de St. Antoni amb una grnn solemnidat, i hi hagué unes beneïdes de bestiar i una partida de carrosses que donaren molt de gust a la gent.

Tipo-lit. de Amengualy Muntaner